

בע"ה, ז' בתשרי תש"ע

25.9.2009

גליון מס. 2570

פרשת האזינו – שבת שובה

החמה הגיעה קרוב לאמצעיתו של רקיע. נתחממו האורנים ונתבשמה החמה וריח טוב שאין כיוצא בו עלה מהם. ביניהם עמדו הברושים הגבוהים זקופים ועטופים בתוגה אפלולית. זו התוגה האפלולית של יצורי עולמים שהגביהם המקום ולא הגביהם כל צורכם ועדיין רחוקים הם מן הרקיע.

טיילתי לי בין האילנות ואמרתי לי עדיין לא הגיע יום הכיפורים, אבל הוא ממשמש ובא, וחובה עלי להתקין עצמי ליום הקדוש והנורא. עד שאני מבקש להתקין עצמי פגע בי ליל יום הכיפורים.

לא של שנה זו ולא של שנה שעברה ולא של שנה שלפני שנה, אלא של ימים שהייתי בן שבע או בן שמונה.

נרות גדולים בלא מספר כמספר המתפללים דלוקים ועומדים, וריח של שעווה ושל דבש נודף בבית הכנסת עם ריח של שחת שמכסה את הרצפה ואור חדש מנצנץ מן הנרות.

מעוטף בטליתו עומד אבא עם שאר כל המתפללים ועטרת כסף גדולה על ראשו ומצחו מבהיק מאורה של עטרתו שכל הנרות בהיקים ממנה.

נבהל ונרעש עמדותי ונסתכלתי באבא שאור יוצא ממצחו וכופל את האורה. מה אחבתי את לילי יום הכיפורים. שערי שמיים פתוחים והקב"ה כביכול מרכין עצמו לשמוע תפילתן של ישראל.

והא אינו צריך להרכין, שהרי הוא מכיר ליבו של כל אדם, אלא מפני חיתבתן של ישראל מרכין עצמו, כאב שמטה אזנו כלפי בנו הקטן.

באותה שעה ראיתי שאבא וכן כל שאר אנשי בית הכנסת שהייתי סבור עליהם שהם גדולים-קטנים הם כמותי וכמות כל חברי,

אלא שאבא וחבריו יודעים לאמר פיוטים במרוצה ומעוטפים בטליתות גדולות ואני וחברי אין יודעים אלא קצת תפילות ועניית אמן.

אבל לכשאחא גדול אתעטף אף אני בטלית גדולה ואתפלל כל מה שכתוב במחזור. וכיוון שנזכרתי אותם ימים שהייתי קטן נזכרתי דברים הרבה.

וכל עניין ועניין שנזכרתי בו, של יום הכיפורים היה, כאילו נמחו כל ימים שבינתיים ולא נשתיירו אלא ימות הכיפורים בלבד.

כששלת של קדושה נשתלשל יום כיפורים אחר יום כיפורים, כדרך שמראין לו לאדם יום הכיפורים בחלום כדי שיעשה תשובה.

מתוך פי שניים, ש"י עגנון.

גמר חתימה טובה!

שבת
שלום

עיון קצר ב'תפילה קצרה' של כהן גדול - ביום הכיפורים

השיא של עבודת הכה"ג ביום הכיפורים היתה כניסתו עם הקטורת לבית קודש הקודשים פעם יחידה בשנה. מיד לאחר צאתו היה מתפלל 'תפילה קצרה' כדברי המשנה:

...מתפלל תפילה קצרה בבית החיצון ולא היה מאריך שלא להבעית את ישראל (משנה יומא פ"ה מ"א).

המשנה לא מפרטת לנו מה היתה תפילתו בעומדו יחידי, קרוב מכל אדם אחר לבורא עולם. הן התלמוד הבבלי והן התלמוד הירושלמי התייחסו לענין. בחרתי להביא את הנוסח המפורט יותר המובא בתלמוד הירושלמי (הארץ ישראל):

וכך היתה תפילתו של כהן גדול ביום הכיפורים בצאתו מן הקודש: יהי רצון מלפניך ד' אלוקינו ואלוקי אבותינו שלא תצא עלינו גלות לא ביום הזה ולא בשנה הזאת ואם יצאה עלינו גלות ... תהא גלותנו למקום של תורה. יהי רצון ... שלא יצא עלינו חסרון לא ביום הזה ולא בשנה הזאת. ואם יצא עלינו חסרון ... יהא חסרונו בחסרון של מצוות. יהי רצון ... שתהא השנה הזאת שנת זול שנת שובע שנת משא ומתן שנת גשומה ושחונה וטלולה ושלא יצטרכו עמך ישראל אלו לאלו ואל תפנה לתפילת עוברי דרכים. רבנן דקסרין אומרין ועל עמך ישראל שלא יגביהו שררה זו על גב זו. ועל אנשי השרון היה אומר: יהי רצון ... שלא יעשו בתיהן קבריהן. (ירושלמי יומא פ"ה ה"ג)

האם היא אכן מדובר ב'תפילה קצרה'? שהרי מספר המילים גם בנוסחים האחרים (תלמוד בבלי, ויקרא רבה) הוא רב יחסית, שכן העם המצפה לחופעתו של הכה"ג אחר צאתו מבית קודש הקודשים אכן היה עשוי להבעת. הדוגמא הקלסית ל'תפילה קצרה' מובאת ב'מכילתא בשלח' היא תפילתו של משה על מרים אחותו בהיותה מצורעת כשג: "אל נא רפא נא לה" (במדבר יב: יג). אולם מאידך, התפילה הארוכה היא של משה לאחר חטא העגל "ואתנפל ... ארבעים יום וארבעים לילה" (דברים ט: כה) בהשוואה אליה תיראה תפילת הכה"ג אכן 'קצרה', וכך כל שאר תפילותינו. עדיין נשאר בבעיה האם התפלה הנאמרת מספיק קצרה על-מנת שלא להבעית את ישראל!

כבר הראה הרב קרלינסקי ('אור המזרח' כ"ט) שהתפילה המובאת כתפילתו של הכה"ג ביום הכיפורים בכל הנוסחים איננה ממש נוסח התפילה של הכה"ג, אלא מעין סיכום עניינים שעליהם התפלל: על מצוקת המים - שנה שחונה שתהא גשומה. על החרות המדינית - שלא יפסוק שלטון מבית יהודה. על הקיטוב המעמדי - שלא יגביהו שררה אלו על אלו. ועל המצוקות הכלכליות (פרנסה). יש לשער שהכהן היה בוחר את העניין האקוטי ביותר שהציק לעמו באותה עת, ועליו היה מתפלל. כפי שעשה שמעון הצדיק בזמנו כמובא בירושלמי דלעיל בהמשך לנוסח התפילה הקצרה: "מעשה באחד שהאריך וגמרו להכנס אחריו. אמרו שמעון הצדיק היה. אמרו לו: למה הארכת? אמר להן: מתפלל הייתי על מקדש אלוקים שלא ייחרב. אמרו לו: אעפ"י כן לא היית צריך להאריך".

רשות הדמיון נתונה לכל אחד לשער על מה היה מתפלל כה"ג השנה אילו בית המקדש היה קיים. באופן אישי נראה לי שכל הנושאים אקוטיים השנה: מצוקת המים, החרות המדינית, הקיטוב החברתי, והמשבר הכלכלי. יתכן ומתאימה ה'תפילה הקצרה' כפי שמובאת במשנה בברכות פ"ד מ"ג הכוללת את כל הצרכים החיוניים (מעין שמונה עשרה), שכן בעת הזאת ללא מקדש נעלם הגורם 'שלא להבעית את ישראל'. ויהי רצון שתקבל התפילה ה'ארוכה-קצרה' הנאמרת כיום בבתי כנסת על-ידי שליחי הציבור (המבוססת על הנוסחים הקדומים) ובדרך כלל מכילה את ארבעת העניינים החיוניים ביותר.

זה היה השבוע

ראש השנה עבר עלינו, כמעט כרגיל, בהתרוממות רוח ובגשמיות רבה. מלבד שפע הסעודות והמאכלים, שגם הם לא פחות חשובים, זכינו בתפילות ובעלי תפילה, שניסו – ונקווה שהצליחו – "לקרוע את גזר דינו".

אך השנה צפתה לנו גם הפתעה "גשמית" נוספת – במהלך תפילת מוסף של היום השני, נפתחו ארובות השמיים, וגשם עז ניתך ארצה, לסירוגין, כשהילדים בחוץ מאושרים להירטב בבגדי החג, חברים שבתוך בית הכנסת פתחו גם הם בדיונים על הנושא, ורק שליח הצבור שקולו בקושי נשמע עקב ההמולה, מנסה בכל כוחו להתגבר על ההמולה.

המעניין הוא, שלמרות שהוכרז סגר על השטחים, ולמרות שהמשטרה היתה בחג בכוננות שיא, לא צלחה ידה לעצור את "היורה" 9 מ"מ... אגב, בעלומים ניתכו ארצה כ- 15 מ"מ ובנחל עוז כ- 20 מ"מ. יישר כח לשליחי הצבור, החונים, מרכזת הועדה, לבעל התקיעה ולגבאים, ומי ייתן ותזכו עוד לשנים רבות.

למחרת ראש השנה, איך לא, חודשה אותה מסורת עתיקת היומין, לפיה יומיים אחרי ראש השנה יש להקים סככת צל גדולה ליד חדר האוכל, סככה שהופכת כעבור כ- 10 ימים – לסוכה. נראה שבקהילתנו הקדושה הזריזים של הזריזים מקדימים במצוות.

ובטבע. חדי האוזן המשכימים קום לאמירת הסליחות, יוכלו להאזין בבוקר השכם לציוץ המתקתק של אדום החזה, שכבר הגיע לעבור את החורף בארץ, למרות שבספרות המקצועית הוא אמור להגיע רק בחודש אוקטובר. זו היא צפור קטנה, מאוד טריטוריאלית, בעלת חזה בצבע אדום הניזונה בעיקר מחרקים אך גם מזרעים.

תיקון:

שמה של רחל ברזילי נשמט מהתודות שכתבנו לאילנה, על ההתמדה והחשקעה רבת השנים, ללא לאות, בהכנת החבילות לצעירי חומ"ש. אנחנו מבקשים להתנצל על כך ומאחלים לרחל עוד שנים רבות בהכנת החבילות.

חנה ויהן – חנה"ע

מזל טוב

לחנה גולדשמיט ולכל המשפחה
לחתונת הנכדה שלומית עב"ל יאיר
בתם של ברוריה ודני מכמן.

ועוד מזל טוב

לבית המצוה של שבות מכמן
נינה של חנה גולדשמיט
נכדה לברוריה ודני מכמן.

לזוג הצעיר תמר ונועם

להורים עמוס וזהבה בר"ט
לסבא ולסבתא ג'ינג'י וצ'פי רויך
ולכל המשפחה
ברכת מזל טוב לבבית
לנישואים.

"ללמוד צומחות כנפיים"

דף מידע לבי"ס יבנה לקראת ראש השנה (קטעים נבחרים)

"משהו בנדוד הציפורים נקשר לעצם הלימוד,
ולפני הכל - כי ללמוד צומחות כנפיים.
הלימוד הוא יותר ממסע.
הוא נדידה.

וכמו אצל הציפורים - הוא חרות בחיים עצמם והוא מוביל למקום שהוא שלך מטבע היותך, המקום השני, כי היית

קופא מקור אילו היית נשאר במקום האחד.

ויש בו תלאות, כמו בנדוד הציפורים,

ולא תמיד מצליחים להמריא גבוה מספיק כדי לחצות את הרכסים הגבוהים

ורוח נגדית חזקה משיבה אותך חזרה.

אבל אתה מוכרח וממריא עם כנפיך הקטנות.

לא ייאמן כמה קטן אתה מול העולם, ובכל זאת - אתה עף.

ומשהו מוביל אותך; משהו שאינו ידיעה מנוסחת או מפות או מצפן."

מתוך - זמן נדידת הציפורים - אריאל הירשפלד

שלחי הקיץ, בפתח שנה חדשה, וכמו כולנו, גם ציפורים יוצאות לדרך, ומלמדות אותנו במעופן משהו על חיינו כמלמדים וכלומדים. השורות הקרובות נועדו לברך בברכת שנה טובה את כולכם, משפחות תלמידנו, וידידי בית הספר באשר הנכם, וגם לספר מעט על הנעשה בבית הספר מפתיחת שנת הלימודים.

בית ספרנו זכה לכבוד רב עם פתיחת שנת הלימודים כשהתברר שאנו נמצאים ברשימת עשרת בתי הספר עם נתוני גיוס קרבי מצטיינים. החינוך לנתינה, ונתינה מקסימאלית היא דרך חיים אותו מביאים התלמידים מהבית ומחשובים. **תרומה לקהילה** כערך מרכזי בבית הספר אינה חדשה ונמשך לעשות את המיטב, ביחד איתכם, בכיוונים אלה גם בשנה החדשה.

בחרנו השנה לשים במרכז תוכנית העבודה של בית הספר את **ערך הלמידה**, סיסמתנו: **מורכבות כבסיס למצוינות**, היא ביטוי לרעיון שאנו מחלקים את זמננו ומעשינו לשני צירים: ציר הלמידה וציר העשייה החברתית-דתית. הצוות החינוכי נכנס לעבודה שנועדה לשפר את מצב הלמידה בבית הספר ולהעמיק אותה. אנו שואפים לחנך לאהבת הלמידה, לסקרנות, לחקר, לחשיבה, לכתיבה ויצירה. במקצועות לימוד רבים נכנסות תוכניות לימודים חדשות, חלקן תוכניות חובה מטעם משרד החינוך (כגון עברית ומתמטיקה בכתות ז') וחלקן תוכניות בחירה אליהן נכנסו ביוזמתנו (כגון תורת חיים בכתות י'). בתוכניות החדשות נטמיע תכנים וגם דרכי הערכה חלופיות ואנו רואים בהן הזדמנות לצמיחה והתקדמות.

לימוד תורה - שנת הלימודים נפתחה עבור תלמידי ותלמידות כתות י"ב בתוכנית הדגל שלנו תוכנית המדרשות והשיבות. שנתון זה החמיץ את התוכנית בכתה י"א בגלל המלחמה, ובבית הספר התקבלה החלטה לא לוותר על התוכנית ולקיימה באלול י"ב. תלמידינו מפוזרים בקבוצות קטנות בבתי המדרש ברחבי הארץ, הצוות החינוכי מבקר, תומך ומעודד והרוח המיוחדת השורה בימי אלול-תשרי במקומות

לימוד התורה מחזקת אותנו כי ההחלטה הייתה טובה. כתיב נכנסת מחזקת ברוח לתוך שנת תשי"ע – יישר כוח לצוות העמל ימים ולילות על תחזוקת התוכנית והצלחתה.
שוק הצדקה בערב ראש השנה – מסורת היא בידינו שכתות ט' בבית הספר מעמידות בערב ראש השנה, ובשבוע של חג הפורים שוק צדקה המקיף את כל בית הספר. השוק ססגוני ושמח ושם במרכז את הנתינה. כל ההכנסות מהשוק מועברות לבוגרינו המשרתים בתוכניות י"ג בקהילה המעבירים אותן למשפחות נזקקות.

אסיים בברכת שנה טובה בשם צוות בית הספר לכל המשפחות, הישובים, ידידנו ובוגרנו.
תתקבלנה תפילותינו ברחמים וברצון.

שרה צפרון.

אתיק האכתבים

לחברי סעד היקרים,
אני, גדעון קולודני, מכפר מימון, מבקש להודות לקיבוץ סעד, שאיפשר לי להשתלב בפעילות של "בית שקמה" זה כשנתיים. אני מגיע כמה פעמים בשבוע ל"בית שקמה", בית של ממש שאוהב, נותן ומחבק.
אני מבקש להודות לצוות הבנות המיוחדות והמקסימות שעובדות ב"בית שקמה".
אין מספיק מילים להביע את הערכתי לצוות מסור זה, שעבודתן עבודת קודש, הנעשית בנאמנות, במאור פנים, באהבה, ברגישות ובמסירות רבה.
הרבה הרבה תודה והערכה לנותני ההרצאות והחוגים, המשפיעים מרוחם וכישוריהם, וממלאים את יומנו בתוכן מענין ומעשיר, מרתקים אותנו, מעוררים אותנו להקשבה, לחשיבה ולעשייה.
היו ברוכים ויהי השם עימכם.
אחרונים, אחרונים חביבים, הם ידידי, הדיירים היקרים, המשמשים לי חברה נעימה, מפגש רעים לשיחות, משחקים ועוד. חברים יקרים שלי, היו בריאים ומאושרים ושימלא הקב"ה כל משאלות ליבכם לטובה.
בפרוש השנה החדשה, הבעל"ט, אנחנו, (אשתי ואני) מאחלים לכל צוות "בית שקמה" ודייריו, ולכל חברי קיבוץ סעד – שנה טובה ומבורכת! יהי רצון שבעל הרחמים ישפיע טובו עליכם ועל ביתכם להכתב ולהחתם לחיים טובים, ארוכים ולשלום מתוך בריאות, אושר, נחת וכל טוב.

שלכם פאהפה ומתודה

גדעון ושרה קולודני - כפר מימון.

"האדם צולף קטן, הצולף אדם גדול"

הימים ימים של חשבון נפש בין האדם לה', בין האדם למקום. בשנה החולפת טפחה המציאות על פנינו ואילצה אותנו לברר את הקשר והאחריות בין האדם לאדמה. חוינו מציאות של מחסור במים שבעקבותיה הגיעו מכסות המים הדורשות התנהגות אחרת.

כמה מוזר שהפכנו תלויים במים חיצוניים המוזרמים אלינו ממקורות רחוקים. בימי אבותינו, כדי להתקיים, היה על כל משפחה לחשב כמה מים היא צורכת ובהתאם לכך לתכנן מה יהיה גודלה של בריכת האגירה המשפחתית ומהיכן כדאי לתעל את תעלות המים (היום התשובה תהיה מגג ביתנו) ומה יהיה שיפועו.

כמות המים בעולם קבועה ומתמחזרת במעגליות אינסופית (ממש כמו המילה מים- הניתנת לקריאה מההתחלה אל הסוף ומהסוף אל ההתחלה- מים נשארים מים!), לכן, ברגע שחודר זיהום למים הוא מתפשט במהירות לכל המערכת. יהיה קל יותר לדמיין זאת אם נשווה את העולם ליחידה שלמה, גוף חי אחד.

רבים הם הגורמים לזיהום המים: כימיקלים מהתעשייה ומהפסולת הביתית (ביוב, חומרי ניקוי) המוזרמים אל מי התהום והנחלים, שימוש בריסוס וברעלים בחקלאות ובגינות ועוד. האדמה היא כמו ספוג, כל דבר שאנו שופכים עליה, נספג לתוכה ומשם קצרה הדרך אל מי השתייה שלנו. בתהליך ייצור של חומרים רבים ישנם מים הנכלאים בתוך חומרי הגלם ואינם יכולים עוד לשוב אל מחזור הטבע (לדוגמה פלסטיק, קלקר). מקורות המים שלנו מתדלדלים בעקבות שימוש מופרז במים: שאיבת יתר של האקוויפרים לתעשייה ולחקלאות ובמקביל השקיה מופרזת.

אנו נושאים עיננו אל הקו האדום של הכינרת ונוהגים כמי שאינם אחראים על המתרחש וכתלויים לגמרי במכסות המים ובצינורות המוביל הארצי, במקום להיזכר שיש קשר הדוק בין המעשים שלנו לבין הברכה היורדת עלינו משמיים (שם-מים!) אשר מתגשמת במציאות החיים. אנו אומנם נתונים לחסדי שמיים אך יש בידינו לסייע ולהשפיע על הורדת הגשמים דרך התנהגות ראויה ומכובדת ודרך תפילה וכוונה. נטיעת עצים אשר הם יצרני גשם מדהימים האוצרים בתוכם כמויות של מים הוא המעשה הבסיסי הנחוץ על מנת לשנות את התנועה והתמונה הכוללת. בנוסף, אנו יכולים ע"י מאמץ קטן לקחת את האחריות לידינו: מיחזור נאות של מים אפורים (מהמטבח והמקלחת) להשקיית הגינות, אגירת מי גשמים, הפחתת הצריכה של מוצרים מזהמים שמקורם בתעשייה ובחקלאות וכמובן- חסכון במים בשימוש הביתי (למשל: התקנת "חסכמים", שימוש בטפטפות בגינה, חיפוי קרקע ועוד...).

בכל יום אנו מתפללים על המים ובכל מזווה כתוב הקשר ההדוק בין מעשינו לבין הגשם היורד. עונת הגשמים קצרה והמים אינם זמינים תמיד, כך שעלינו לברך על החסד השמימי היורד, לנצור אותו ולפתח קוד מוסרי-התנהגותי כלפי המים.

שנה טובה, שנה של התעוררות, שנה של שלום וגשמי ברכה והגשמת התובנות של חיינו.

חגית פר"ט-ישראל

(צוסקת פברואר 37'ר- תרפ"ת פת-ק"א,א,

ישראל 6-ישראל).

איסוף קופות צדקה אמת' החכר'ט

ביום שלישי, י"א בתשרי, 29.9, בין השעות 17:30 – 19:00, יעברו חניכי "בני עקיבא" לאסוף את קופות הצדקה ל"חסד אמת" מבתי החברים.

העלור'ט בשבת

דרשת הרב לשבת שובה תתקיים אחרי תפילת ליל שבת (דרשה של כחצי שעה).
שעור אחר הצהריים בשבת, יתקיים בשעה 18:25 (שימו לב לשעה).
הנושא: פתרון חידת יונה (סיום).

תורנית מרפאה השבת – דורית רידר

תורנית מרפאה ביום הכיפורים – חגית קאופמן.

נפגשים בשנת ה- 80 לקיבוץ הדתי:

קיבוץ מארח קיבוץ בחג הסוכות

במסגרת שנת השמונים להקמת התנועה יערכו אירועים ערכיים

כולל סופי שבוע משותפים, הרצאות, מופעים, מסעות רגליים ורכובים ועוד

לרגל פתיחת אירועי ה- 80 של תנועת הקיבוץ הדתי יקיימו קיבוצי התנועה בחול המועד סוכות תש"ע ביקורי גומלין בין כל הקיבוצים. ביוזמת מרכז אגף החברה של התנועה, יהושע מזוט (שדה אליהו), גובשה תוכנית אשר הוצעה לכל הקיבוצים, שנענו ברצון לאתגר. ביום שני, ב' חול המועד סוכות, י"ז תשרי תש"ע 05.10.2009, חברי כל אחד מקיבוצי התנועה יבקרו או יארחו קיבוץ אחר. מטרת האירוע היא לערוך מפגשים לא רשמיים בין חברי התנועה, להכיר את ביתם ומשקם של השותפים לדרך, ולחזק את המשפחתיות בתוך תנועת הקיבוץ הדתי.

לרגל 80 שנה להקמת תנועת הקיבוץ הדתי, אגף החברה יחד עם רכזי התרבות של הקיבוצים החליטו לקיים שורה של אירועים ערכיים, צנועים ותרבותיים, עם מתן דגש לחיבורים בין החברים. במהלך השנה יתקיימו אירועים נוספים כגון: סופי שבוע שיכנסו כל פעם כמה עשרות זוגות מהקיבוצים השונים ל"מפגש עיון ונפש"; הרצאות ומופעים במסגרת "קפה תנועה"; תערוכת צילומים של כל קיבוצי התנועה; מסעות רגליים ורכובים ב"שביל ישראל"; כינוס מועצה תנועתית ואירועים נוספים. מזכ"ל התנועה נחמיה רפל הדגיש את הכוונה לציין בדרך צנועה ומשפחתית את שנת ה- 80. שיאם של אירועי יובל קודמים שנתגו בתנועה היה מופע ענק שריכז אלפים מחברי התנועה, והפעם ברצוננו ליצור הזדמנויות של מפגשים אישיים ושיחות על ערכים ודרך.

המידע על האירועים יתעדכן באתר התנועה: www.kdati.org.il